

Sygn. akt I C 1251/20

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Eliza Nowicka - Skowrońska

Protokolant: Karolina Konopka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 marca 2022 roku

sprawy z powództwa M. S. i R. S.

przeciwko Bank (...) S.A. z siedzibą w G.

o zapłatę, ewentualnie o ustalenie

I. zasądza od Banku (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz M. S. i R. S. kwotę 366.208,18 zł (trzysta sześćdziesiąt sześć tysięcy dwieście osiem złotych i osiemnaście groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 22 lipca 2020 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od Banku (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz M. S. i R. S. kwotę 11.817 (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego te koszty do dnia zapłaty.

SSO Eliza Nowicka - Skowrońska

Sygn. akt I C 1251/20

## UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 sierpnia 2020 roku (data stempla) powodowie M. S. i R. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz powodów kwoty 374.648,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 lipca 2020 roku do dnia zapłaty, ewentualnie w razie oddalenia roszczenia głównego wnieśli o ustalenie, że umowa kredytu nr (...) zawarta między stronami w dniu 10 września 2007 roku jest nieważna. Powodowie wnieśli również o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, w którym je zasądzono, do dnia zapłaty oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw (pozew – k. 5 – 22).

Uzasadniając żądania pozwu, powodowie powołali się na swój status jako konsumentów oraz nieważność umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF nr (...), która zawierała niedozwolone postanowienia umowne dotyczące mechanizmu indeksacji kredytu, rażąco naruszając ich interesy i godząc w równowagę kontraktową stron stosunku, jak również z racji narzuconego im sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, czyli świadczenia głównego stron, co w ich ocenie stanowiło naruszenie art. 353<sup>1</sup> k.c. W ocenie powodów klauzula indeksacyjna zawarta

we wskazanych przez nich postanowieniach umowy nie wiązała ich, albowiem ukształtowała ich prawa i obowiązki wobec pozwanego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a brak wpływu powodów na treść tych postanowień czyniło ww. postanowienia niedozwolonymi w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> k.c. Co do wysokości dochodzonego roszczenia, strona powodowa wskazała, że stanowi ono sumę rat kapitałowo-odsetkowych pobranych przez pozwanego bank w okresie od dnia 19 sierpnia 2010 r. do dnia 20 marca 2020 r., to jest 366.208,18 zł oraz kwotę pobraną tytułem opłaty manipulacyjnej 8.440,08 zł, jako świadczenia nienależnego. W zakresie odsetek powodowie wskazali, iż zgodnie z treścią art. 455 k.c., ich roszczenie stało się wymagalne od czasu, kiedy wezwali pozwanego Bank do zwrotu świadczeń tytułem spłaty nieważnej umowy. Wskazali, że pismo stanowiące wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanemu dnia 7 lipca 2020 roku i od tego dnia miał on wiedzę o roszczeniu powodów pozostając tym samym w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia na ich rzecz co najmniej od dnia 22 lipca 2020 roku, tj. następnego dnia po upływie 14 dniowego terminu wyznaczonego na dobrowolne zadośćuczynienie roszczeniu powodów.

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank (...) SA z siedzibą w G. wniósł o oddalenie powództwa w całości, jak również zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowieź na pozew – k. 69 – 103).

Pozwany zakwestionował powództwo tak co do zasady, jak i co do wysokości. W jego opinii umowa kredytu nr (...) nie zawierała postanowień niedozwolonych, a roszczenie strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia nie zasługiwało na uwzględnienie. Jak podniósł pozwany, powodowie byli odpowiednio poinformowani o ryzyku związanym z kredytem indeksowanym do CHF, ponadto jak wskazał „strona powodowa dostała od Banku kwotę w CHF odpowiadającą konkretnej kwocie PLN i tyle samo CHF zobowiązana jest Bankowi zwrócić” (k. 78). Pozwany podniósł, że powodowie w zamian za niższe oprocentowanie niż przy kredycie złotówkowym, a w konsekwencji przy niższej racie miesięcznej kredytu, świadomie zgodzili się na ryzyko kursowe mogące stąd wyniknąć, jak również na możliwość dokonania spłaty kredytu w walucie obcej wskazanych w tabeli kursów kupna/sprzedaży banku, licząc jednocześnie na dodatkowe korzyści płynące w tym okresie z niższej stopy bazowej LIBOR 3M, ale i stałego trendu umacniania się złotówki do franka szwajcarskiego. Podnosił też, że nawet w wypadku uznania klauzul indeksacyjnych za abuzywne umowa może podlegać dalszemu wykonywaniu jako umowa kredytu indeksowanego przeliczanego według kursu średniego NBP po usunięciu tych klauzul, bowiem w § 17 teźże umowy znalazło się odesłanie do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży waluty podanych w tabelach kursów średnich NBP i przy wyeliminowaniu elementu marży banku, umowa może więc być wykonywana w oparciu o kurs średni waluty CHF podawany przez NBP. Na wypadek stwierdzenia nieważności umowy pozwany podniósł, iż nie jest ono możliwe, o ile umowa może nadal obowiązywać bez nieuczciwych warunków, a ponadto unieważnienie umowy jako całości naraziłoby konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki. Strona pozwana podniosła też zarzut przedawnienia, wskazując, że umowa kredytu została zawarta na ponad 10 lat przed wniesieniem pozwu, wobec czego wszelkie roszczenia strony powodowej wynikające z umowy przedawniły się przed złożeniem pozwu, najpóźniej w dniu 30 czerwca 2018 r.

### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

Faktycznie w dniu 14 września 2007 roku powodowie M. S. i R. S., działając poprzez pełnomocnika oraz poprzednik prawny pozwanego (...) Bank S.A. w G. zawarli umowę kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego nr (...), sporządzoną w dniu 10 września 2007 roku (dalej zwana też umową). Zawarcie umowy nastąpiło na wniosek kredytobiorców. Kredyt został udzielony w kwocie 505.072,40 zł i był indeksowany kursem CHF. W dniu wypłaty saldo kredytu było wyrażane w walucie, do której był indeksowany kredyt według kursu kupna waluty indeksacji, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank, opisanej szczegółowo w § 17 umowy. Saldo walutowe przeliczane było dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany był kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA, opisanej szczegółowo w § 17 umowy (§ 1 ust. 1 umowy).

Dowód: umowa – k. 170 – 176.

Na ostatecznie udostępnioną kredytobiorcom przez bank kwotę 505.072,40 zł składała się kwota 494.000,00 zł, przeznaczona na realizację celu określonego w umowie, tj. pokrycia części ceny budowy samodzielnego lokalu mieszkalnego szczegółowo opisanego w § 3 ust. 1 umowy, koszty z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty pracy opisanego w punkcie § 13 w wysokości 10.872,40 zł oraz kwota 200 zł przeznaczona na koszty z tytułu opłaty sądowej należnej za wpis hipoteki opisaney w § 12 ust. 1 umowy. Spłata kredytu wraz z odsetkami miała nastąpić w 360 równych miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych na zasadach określonych w § 10 (§ 1 ust. 5 umowy).

Szczegółowy sposób zmiennego oprocentowania umowy kredytu określały § 2 oraz § 8 umowy, poprzez odwołanie się do stopy referencyjnej LIBOR 3M oraz stałej marży banku, niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 1,300 %.

W myśl § 10 ust. 2-4, raty kredytu były płatne przez kredytobiorcę miesięcznie na wskazany rachunek bankowy, zgodnie ze stanowiącym integralną część umowy harmonogramem. Stosownie do § 10 ust. 6 rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę następowało z datą wpływu środków do banku, według kursu sprzedaży waluty do której był indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA, obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku. Stosownie do treści § 17 ust. 1, do rozliczania transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane były odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA walut zawartych w ofercie banku obowiązujących w dniu dokonania transakcji. Kursy kupna określano jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna (§ 17 ust. 2). Kurs sprzedaży określono jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży (§ 17 ust. 3). Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA zastosowanie miały kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę (...) Banku SA walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym (§ 17 ust. 4). W myśl § 17 ust. 5 obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA walut zawartych w ofercie banku określone były przez bank po godz. 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane były w siedzibie banku oraz publikowane na stronie internetowej (...) Banku SA. w § 11 ust. 3 umowy znajdowało się sformułowanie o tym, że postanowienia umowy były indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcami. Każda strona umowy była parafowana zarówno przez osoby występujące w imieniu powodów jak i banku, pod umową widnieją podpisy pełnomocnika powodów oraz upoważnionych osób występujących w imieniu banku wraz z pieczętkami firmowymi i pieczęcią oddziału banku.

Dowód: KRS pozwanego k. 108 – 160, wniosek kredytowy k. 49 – 50; umowa nr (...) wraz z Tabelą prowizji i opłat bankowych dla kredytów hipotecznych k. 170 – 178, sprostowanie do umowy kredytu k. 51 .

Zawarcie umowy poprzedziło złożenie przez powodów w dniu 10 sierpnia 2007 r. oświadczeń, że powodom przedstawiono ofertę kredytu hipotecznego (...) Banku w złotych polskich, oraz że wybrali kredyt w walucie obcej, będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego w walucie obcej, ponadto złożyli opatrzone własnoręcznymi podpisami oświadczenia, że zostali poinformowani przez (...) Bank o ryzyku stopy procentowej w przypadku kredytów o zmiennej stopie procentowej. Powodowie również za pośrednictwem pełnomocnika oświadczyli, że przed podpisaniem umowy kredytu otrzymali jej wzorzec, jak też Tabelę prowizji i opłat, Ogólne Warunki Ubezpieczeń.

Dowód: oświadczenia k. 165 – 166, 168, informacja Banku – k. 187.

Powodowie zawarli umowę kredytu w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych, zależało im na jak najniższym oprocentowaniu i racie kredytu. Przed podpisaniem umowy powodowie odbyli kilka spotkań z doradcą kredytowym z firmy (...). Podczas spotkań powodowie zostali poinformowani o zmianach kursu franka szwajcarskiego, ale jednocześnie powodów zapewniono, że CHF jest walutą stabilną i rata kredytu we frankach nie będzie wyższa niż w polskim złotym, powodowie ufali powyższym tłumaczeniom doradcy kredytowego. Powodom nie przedstawiono historycznych kursów franka szwajcarskiego ani możliwych symulacji jego kursu w przyszłości oraz symulacji wysokości rat kredytu. Powodów poinformowano, że wyznaczenie kursu waluty CHF następować będzie w

oparciu o kurs średni NBP i marżę banku, ale nie wytłumaczono sposobu wyznaczania tej marży. Treść umowy nie była indywidualnie negocjowana przez bank z powodami, umowa została sporządzona na wzorcu umownym pozwanego.

Dowód: wniosek o udzielenie kredytu, k. 49 – 50, zeznania powodów k. 315 – 317, zeznania świadka J. K. (1) k.314 – 315.

Kredyt został uruchomiony dnia 20 września 2007 roku i wypłacony w 4 transzach na rzecz dewelopera (20 września 2007 roku, 18 grudnia 2007 roku, 9 kwietnia 2008 roku, 30 czerwca 2008 roku). Po uruchomieniu kredytu, kredyt był spłacany przez powodów w polskich złotych. W okresie od dnia 19 sierpnia 2010 roku do dnia 20 marca 2020 roku powodowie tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych wpłacili na rzecz pozwanego kwotę 366.208,18 zł.

Dowód: rozliczenie umowy sporządzone przez Bank k. 52 – 54, k. 182 – 185, harmonogram spłat k. 55 – 56

Powodowie wystosowali do pozwanego dnia 1 lipca 2020 roku wezwanie do zapłaty na ich rzecz kwoty 454.179,72 zł wraz z odsetkami w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania wskazując, że żądana kwota stanowi świadczenie nienależnie pobrane przez bank z uwagi na nieważność umowy kredytu hipotecznego nr (...). Powyższe wezwanie zostało doręczone pozwanemu dnia 7 lipca 2020 roku. W odpowiedzi na wezwanie powodów pozwany wystosował dnia 13 lipca 2020 roku pismo, w którym wskazał m.in., że nie znajduje podstaw do zwrotu wskazanej przez powodów kwoty, a wpłaty na poczet kredytu są należne i rozliczone prawidłowo.

Dowód: wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem nadania i doręczenia k. 57 – 60, pismo Banku – k. 61 - 64.

Ustalenia faktyczne w sprawie poczyniono na podstawie wskazanych wyżej dokumentów, których wiarygodność nie była przez strony kwestionowana, a które były niezbędne dla zrekonstruowania stanu faktycznego sprawy. Ponadto Sąd oparł się na zeznaniach świadka J. K. oraz powodów.

Zeznania świadka J. K. (1) należało uznać za wiarygodne. Świadek wprawdzie nie przypominał sobie powodów, a z dokumentów złożonych do akt sprawy wynikało, iż nie był on ich bezpośrednim doradcą, to podobnie jak wskazany w dokumentach doradca współpracujący z powodami przy zawarciu umowy, pracował w 2007r. w firmie (...) i był on w stanie przytoczyć proces poprzedzający podpisanie umowy kredytowej, dokonywanych ustaleń, kontaktu z klientem. Jego zeznania znajdowały również potwierdzenie w zeznaniach stron i pozostałym materiale dowodowym.

Zeznania powodów należało uznać za wiarygodne. Jakkolwiek z racji upływu czasu powodowie nie byli w stanie zrekonstruować ze wszystkimi szczegółami przebiegu zawierania umowy oraz zakresu otrzymanych przez nich od pozwanego informacji, to możliwym było ustalenie, iż umowa była zawierana na wzorcu banku, a zakres udzielanych im informacji dotyczących produktu bankowego nie obejmował szczegółowego wytłumaczenia mechanizmu indeksacji kredytu do CHF i jego możliwego wpływu na wysokość zarówno raty oraz salda kredytu. Podkreślić przy tym należy, iż jakkolwiek w § 11 ust. 3 umowy znajdowało się sformułowanie, o tym, że postanowienia umowy były indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcami, to przeprowadzone postępowanie dowodowe w postaci zeznań zarówno powodów, jak i świadka wykazało, że w istocie tak nie było.

Pozostałe złożone w sprawie do akt dokumenty niewskazywane we wcześniejszej części uzasadnienia nie były przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zdaniem Sądu wartości dowodowej nie miał również dokument w postaci Informacji dla Klientów (...) Banku ubiegających się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, w tym sensie, że pozwany nie wykazał, czy powodom wyjaśniono znaczenie zapisów tam się znajdujących. Również dokument Procedury regulującej zasady informowania Klientów (...) Banku związanych z zaciąganiem kredytów hipotecznych w walutach obcych lub indeksowanych do waluty obcej, wraz z zarządzeniem nr (...) i Uchwałą Zarządu Banku (...) (...) wraz z załącznikiem nie były podstawą ustaleń faktycznych w sprawie, bowiem określenie jakiego rodzaju informacje zostały faktycznie przekazane powodom przy zawieraniu umowy należało ustalić w oparciu o zeznania świadków i samych powodów.

Pominięciu przy tym podlegały wnioski dowodowe stron o dopuszczenie opinii biegłego, bowiem w ocenie Sądu rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie wymagało zasięgnięcia wiadomości specjalnych, a przede wszystkim rozważenia kwestii prawnych dotyczących prawa konsumenckiego. Zawnioskowane dowody z opinii biegłych dotyczyły więc kwestii dla rozstrzygnięcia sprawy nieistotnych i prowadziłyby jedynie do przedłużenia postępowania. Sąd pominął również wniosek dowodowy pozwanego o przesłuchanie M. W. i A. D., bowiem pomimo wezwania pozwany nie uzupełnił braków w postaci wskazania ich adresów. Nie było zatem możliwe skuteczne wezwanie ich na rozprawę. Zgodnie także z treścią art. 242<sup>1</sup> kpc to strona, która zgłasza wniosek o przesłuchanie świadka obowiązana jest dołożyć wszelkiej staranności, aby świadek stawiał się na rozprawie i Sąd mógł dany dowód przeprowadzić. Pozwany nie wykazał się tego rodzaju starannością, wobec czego poniósł negatywne skutki swojego niedbalstwa.

### **Sąd zważył co następuje:**

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie, z racji nieważności umowy kredytu nr (...).

Stosownie do treści art. 69 ust. 1 ustawy z dnia Prawo bankowe (Dz.U.2021.2439 t.j.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu w brzmieniu z chwili zawarcia przez strony umowy nr (...) umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy; 2) kwotę i walutę kredytu; 3) cel, na który kredyt został udzielony; 4) zasady i termin spłaty kredytu; 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany; 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu; 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu; 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych; 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje; 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Przepisy art. 385<sup>1</sup>-385<sup>2</sup> k.c. wprowadzone do Kodeksu cywilnego przez ustawę z 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271), w celu transpozycji do prawa polskiego postanowień dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: dyrektywa 93/13). Przepisy te stanowią rdzeń systemu ochrony konsumenta przed wykorzystywaniem przez przedsiębiorców silniejszej pozycji kontraktowej, związanej z możliwością jednostronnego kształtowania treści wiążących strony postanowień, w celu zastrzeżenia klauzul niekorzystnych dla konsumenta (klauzul abuzywnych). W myśl § 1 art. 385<sup>1</sup> k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeśli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Trafnie podnosi strona powodowa, że zawarty w umowie nr (...) mechanizm indeksacyjny, szczegółowo regulowany w kolejnych postanowieniach umowy, a mianowicie w § 1 ust. 1 zdanie trzecie, § 7 ust. 2 zdanie trzecie, jak również § 17 ust. 1-5 w połączeniu z § 10 ust. 6 umowy, ma charakter abuzywny, bowiem przepisy te stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> k.c. Zgodnie z tym mechanizmem, suma kredytu była wyrażana w walucie polskiej, aby następnie zostać przeliczoną na walutę CHF, przy czym w przypadku określenia wysokości rat kredytu każdą ratę przeliczano z waluty CHF na kwotę wyrażoną w polskim złotym. W ocenie Sądu, wbrew twierdzeniom pozwu (vide k. 10) należy stwierdzić, że zawarta w umowie kredytu klauzula indeksacyjna powinna być uznana za określającą główne świadczenie stron, to jest obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Mechanizm indeksacyjny kształtuje elementy przedmiotowo istotne umowy, dotyczące ustalenia wysokości zobowiązania kredytobiorców we frankach szwajcarskich i zwrotu sumy kredytowej w walucie polskiej, poprzez ustalenie kursu wymiany CHF i w

związku z tym tzw. spreadu walutowego. Dotyczy więc kwoty zobowiązania powodów względem pozwanego, w tym wynagrodzenia należnego pozwanemu, którego częścią był właśnie spread walutowy, bezpośrednio je kształtując.

Równocześnie, należy stwierdzić, że przedmiotowe postanowienia składające się na mechanizm indeksacji nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i pozostawiały przedsiębiorcy swobodę, jeżeli chodzi o mechanizm ustalania kursów waluty. Postanowienia jednoznaczne są zrozumiałe nie tylko pod względem gramatycznym – będąc napisanymi prostym i zrozumiałym językiem, ale też ekonomicznym. Takiego charakteru nie posiadały natomiast zakwestionowane postanowienia umowne, bowiem umowa nie zawierała metody ustalania kursu wymiany waluty CHF, służącego do obliczenia wysokości rat spłaty kredytu i co za tym idzie salda kredyt, zawierając wyłącznie odwołanie do średniego kursu franka szwajcarskiego ogłoszonego w tabeli kursów średnich NBP pomniejszych o marżę kupna lub powiększonych o marżę sprzedaży banku. Nie sprecyzowano wysokości tej marży kupna i sprzedaży ani nawet zasad jej ustalania, co oznaczało, że będący konsumentami powodowie nie mieli możliwości ustalenia, jak również zweryfikowania jej wysokości. Co za tym idzie powodowie nie mieli możliwości zweryfikowania wysokości należnych bankowi rat kredytu, a przez to salda ich zobowiązania z tytułu umowy. Sami zaś zeznawali przed Sądem, że dopiero po pobraniu z ich rachunku bankowego danej kwoty tytułem spłaty raty, dowiadywali się o jej rzeczywistej wysokości (zeznania powódki k. 316). Wcześniejsze ustalenie kwoty raty nie było możliwe, kredytobiorcy mieli obowiązek zapewnić sumę na ten cel nie znając jej konkretnej wysokości.

Zarazem zarówno z orzecznictwa Sądu Najwyższego (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. III CSK 159/17), jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyrok z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C 51/17), wynika, iż aby ocenić, w sytuacji gdy dany warunek dotyczy określenia głównego przedmiotu umowy, czy warunek ten jest wyrażony prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu art. 4 ust. 2 teże dyrektywy, należy uwzględnić w szczególności wszystkie warunki umowy, które znajdowały się w niej w chwili jej zawarcia, ponieważ to właśnie w tym momencie konsument podejmuje decyzję, czy zamierza związać się w umowie z przedsiębiorcą poprzez przystąpienie do sporządzonych wcześniej przez niego warunków, przy czym art. 4 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że wymaga on, aby prosty i zrozumiały język warunków umowy podlegał ocenie z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy, a także do wszystkich pozostałych warunków umowy, niezależnie od okoliczności, że niektóre z tych warunków zostały uznane za nieuczciwe lub mogą być nieuczciwe i później z tego względu uznane za nieważne przez ustawodawcę krajowego.

Podkreślenia wymaga, iż to na banku spoczywa ciężar udowodnienia wykonania przedumownego obowiązku informacyjnego, zapewniającego kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji (patrz wyrok TSUE z dnia 20 września 2017 r., sygn. C-186/16), przy czym przedsiębiorca powinien przedstawić zainteresowanym konsumentom wszelkie istotne informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązań finansowych podpisanie umowy kredytu w obcej walucie.

Odnosząc powyższe do sprawy trzeba stwierdzić, że powodowie przy zawarciu umowy nie zostali w sposób rzetelny, jednoznaczny i zrozumiały dla przeciętnego odbiorcy poinformowani o możliwości wzrostu i spadku waluty CHF, do której kredyt był indeksowany. Pracownik pośrednika współpracującego z pozwanym bankiem, przekazał powodom, iż waluta CHF jest stabilna, nie przedstawiając symulacji dotyczących wysokości ich przyszłego zobowiązania w perspektywie długoterminowej. Jakkolwiek powodowie wiedzieli, iż w wyniku indeksacji może nastąpić różnica w wysokości raty, to nie mieli już świadomości, że ma to wpływ na wysokość salda zadłużenia. Powodowie nie byli w stanie ocenić konsekwencji ekonomicznych zastosowanego mechanizmu indeksacji, który stanowił element w sposób znaczący zwiększający ryzyko powiększenia kosztów kredytobiorców w postaci wyższej raty i salda zadłużenia. Pozwany nie przedstawił żadnych wiarygodnych dowodów, aby informacje odnośnie tych konsekwencji zostały powodom przekazane, w szczególności nie wykazały tego zeznania zgłoszonych świadków, a zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie stanowi zadośćuczynienia temu obowiązkowi informacyjnemu jedynie podpisanie przez powodów przedłożonych im przez bank wzorów oświadczeń, jak też zawarcie w treści umowy sformułowań, że kredytobiorca oświadcza że znane jest mu ryzyko występujące przy kredytach indeksowanych kursem waluty obcej, wynikające ze zmiany kursu waluty obcej, do której jest indeksowany. Bank nie wykonał więc ciążącego na nim obowiązku informacyjnego. Sposób ustalania kursów wymiany został więc określony w sposób niejasny i niepoddający się

weryfikacji. Powyższy brak jednoznaczności prowadził do wniosku, że ww. postanowienia umowne, dotyczące głównego świadczenia powodów jako kredytobiorców, mogą zarazem zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> k.c.

Zarazem zdaniem Sądu postanowienia umowy konstytuujące mechanizm indeksacji kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, bowiem przyznawały bankowi uprawnienie do faktycznie samodzielnego kształtowania kursu waluty CHF, poprzez kształtowanie marży kupna i marży sprzedaży, co prowadziło do możliwości jednostronnego określenia przez bank wysokości poszczególnych rat kredytu jak również wysokości salda zadłużenia powodów. Bez znaczenia jest przy tym to, iż postanowienia te w części odwołują się do kursu średniego NBP, bowiem mechanizm odpowiednio pomniejszania kursu średniego NBP o ustalaną przez bank marżę kupna, jak też powiększania tego kursu o ustalaną przez bank marżę sprzedaży w dalszym ciągu ostatecznie czyni sposób ustalania kursów przez bank dowolnym, przy braku obiektywnych, konkretnych i sprawdzalnych kryteriów. W efekcie nastąpiło rażące naruszenie równowagi stron umowy kredytu, a będący przedsiębiorcą bank naraził powodów na niebezpieczeństwo dowolnego, korzystnego jedynie dla pozwanego ustalania kursów CHF. Podkreślenia również wymaga, że w myśl art. 385<sup>2</sup> kc oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, wobec czego pozwany nie może powoływać się na okoliczność, jakoby przy wykonywaniu umowy kursy te były faktycznie ustalone w sposób rynkowy, a praktyka pozwanego w tym zakresie była bez wpływu dla rozstrzygnięcia.

Powyższe prowadzi do wniosku, że § 17 ust. 1 -5 umowy traktowany łącznie z §1 ust.1 zdanie trzecie, § 7 ust. 2 zdanie trzecie i § 10 ust. 6 umowy kredytu nr (...) miały charakter postanowień abuzywnych, pozostawiając sposób waloryzacji świadczenia powodów na rzecz banku wyłącznie decyzji tego banku, co następowało poprzez arbitralną możliwość ustalenia wysokości marży kupna i marży sprzedaży w „Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A.”

Wskazać należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 308/18 wskazał, że w razie sporu o ważność umowy kredytu bankowego denominowanego (indeksowanego) do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula dotycząca sposobu tej indeksacji, rozpatrzyć należy kilka możliwości rozstrzygnięcia. Pierwsza, to stwierdzenie nieważności umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych składników (essentialia negotii) umowy nazwanej kredytu bankowego. Druga to przyjęcie, że umowa jest ważna, ale w miejsce bezskutecznych postanowień waloryzacyjnych nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienia. Trzecia, to przyjęcie, że umowa jest ważna i jej uzupełnienie przez sąd przez wprowadzenie w miejsce niedozwolonych klauzul innego mechanizmu waloryzacji.

Nie budziło wątpliwości Sądu, że na gruncie uregulowań prawa krajowego i wspólnotowego nie ma możliwości, aby w sytuacji uznania pewnych postanowień umownych za niedozwolone na ich miejsce mogły wejść inne regulacje prawne. W szczególności taki wniosek można wyprowadzić z porównania art. 385<sup>1</sup> § 2 k.c. i 58 k.c. Ten drugi przewiduje wprost możliwość zastąpienia nieważnych postanowień innymi unormowaniami, analogicznej regulacji brak w przepisach art. 385<sup>1</sup> k.c.

Zakaz zastępowania niedozwolonych postanowień innymi regulacjami prawa krajowego podkreślany jest też w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, na gruncie art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG. Przepis ten bowiem stanowi, że nieuczciwe warunki nie wiążą konsumenta. Regulacja ta miała doprowadzić do zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem w ramach łączących te podmioty stosunków prawnych. Sądy krajowe mają obowiązek wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa, po stwierdzeniu bezskuteczności danego postanowienia, powinna w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany, innej niż wynikająca z uchylenia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego (por. np. orzeczenie z 14 czerwca 2012 r., C 618/10).

Wynikało stąd zatem, iż sądy krajowe nie mogą ingerować w treść umowy, zamieniając jedne postanowienia innymi - tak aby nie były już one nieuczciwe.

Reasumując, uznanie powołanych klauzul za abuzywne (stosownie do art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c.), powodowało, że były one bezskuteczne wobec pozwanych, nie wiążąc ich. Skutek ten następował od chwili zawarcia umowy. Brak jednocześnie było podstaw do przyjęcia, że w miejsce niedozwolonych klauzul weszły inne postanowienia czy regulacje ustawowe.

Odnosząc się do stanowiska pozwanego, iż możliwe jest utrzymanie przedmiotowej umowy w mocy przy eliminacji jedynie części klauzuli indeksacyjnej dotyczącej marży banku, przy zachowaniu odwołania do kursu średniego CHF podawanego przez NBP, Sąd rozpoznający sprawę nie podzielił go.

Wskazać należy na stanowisko przedstawione w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 29 kwietnia 2021 r. C-19/20, gdzie Trybunał wskazał, iż art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 powinien być rozumiany w taki sposób, że dopuszczalne jest by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy odstraszający cel dyrektywy jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru, natomiast nie jest dopuszczalnym by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

Zdaniem Sądu, nie jest możliwym utrzymanie w mocy przedmiotowej umowy kredytu po eliminacji jedynie przedmiotowych postanowień umownych w części, w zakresie dotyczących marży kupna i marży sprzedaży banku, z pozostawieniem odwołania do średniego kursu złotego do franka szwajcarskiego ogłaszanego w tabelach kursów średnich NBP. W ocenie Sądu pozostawienie przedmiotowej umowy w tak okrojonym kształcie byłoby sprzeczne z istotą i naturą stosunku zobowiązaniowego, który strony chciały wykreować, a tym samym stanowiłoby naruszenie statuującego zasadę swobody umów art. 353<sup>1</sup> k.c. Nie było intencją stron zawarcie umowy w postulowanym przez pozwanego kształcie, bowiem wprowadzenie do postanowień umowy marży kupna i marży sprzedaży banku konstituowało tzw. spread walutowy, stanowiący element wynagrodzenia pozwanego banku, czyli przedmiotowo istotny element umowy. Intencją stron było zawarcie umowy kredytu indeksowanego, a przy braku spreadu walutowego brak było racjonalnego uzasadnienia dla zastosowania w umowie przy określaniu wysokości oprocentowania stopy LIBOR.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że umowa po wyeliminowaniu przedmiotowych postanowień umownych nie mogła się ostać, wskutek nieustalenia w niej essentialia negotii w postaci głównego świadczenia powodów, to jest wynagrodzenia na rzecz banku, jak też ostatecznie braku możliwości ustalenia salda zobowiązania powodów względem pozwanego. Jako że Sąd uznaje, iż eliminacji podlega całość wyżej wymienionych klauzul umownych, w efekcie na podstawie umowy nie sposób było w sposób obiektywny ustalić wysokości kwoty zobowiązania powodów w walucie CHF, jak też jednoznacznych zasad ustalania kryteriów spłaty kredytu. Umowa taka była niezgodna z prawem, a także z naturą stosunku zobowiązaniowego, co uniemożliwiało wykonanie zobowiązania.

W konsekwencji, stwierdzenie abuzywnego charakteru postanowień określających główny przedmiot umowy skutkowało nieważnością całej umowy kredytu, wobec wyeliminowania jej elementów przedmiotowo istotnych, nie było więc potrzeby dalszego badania zasadności innych podnoszonych względem umowy zarzutów. Nieważność ta z kolei prowadziła do rozliczeń stron, w oparciu o przepisy dotyczące świadczenia nienależnego (art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c.). Należy stwierdzić, iż wszystko co było na podstawie umowy kredytu przez powodów świadczone, ostatecznie jest świadczeniem nienależnym.

Zaznaczyć też należy, że jeżeli w braku bezskutecznego postanowienia umownego umowa kredytu nie może stron wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (teoria dwóch kondykcji). Niedozwolone postanowienia umowne są dotknięte bezskutecznością zawieszoną na korzyść konsumenta (patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, sygn. III CZP 11/20,



uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 roku, sygn. III CZP 6/21), a przyjęcie teorii dwóch kondykcji sprzeciwia się zbilansowaniu świadczeń powodów z kwotą udostępnionego przez pozwanego kredytu.

Określając kwotę nienależnych świadczeń, której zwrotu powodowie mogą się domagać od pozwanego, mieć należy na uwadze, że w okresie od dnia 19 sierpnia 2010 r. do dnia 20 marca 2020 r. powodowie tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych wpłacili na rzecz pozwanego kwotę 366.208,18 zł. Pozwana podniosła przy tym zarzut przedawnienia roszczeń powodów najpóźniej w dniu 30 czerwca 2018 r., wskazując, że pozew został wniesiony po upływie 10-letniego terminu przedawnienia.

W ocenie Sądu, podniesiony zarzut przedawnienia był niezasadny.

Mieć należy na uwadze, że stosownie do ogólnej zasady wynikającej z aktualnego brzmienia art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata; przy czym koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, a stosownie do treści art. 120 § 1 k.c., jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Stosownie do treści art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1104), nowelizującej regulację przedawnienia, jeżeli roszczenia przysługujące konsumentom powstały przed datą wejścia w życie nowelizacji (czyli przed dniem 9 lipca 2018 r.), a w dacie tej nie były już przedawnione, zastosowanie znajdują wcześniejsze reguły przedawnienia roszczeń. Powyższe oznacza, że w stosunku do roszczeń powodów, termin przedawnienia wynosił 10 lat, przy czym termin przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia biegnie od chwili spełnienia nienależnego świadczenia.

Co zaś się tyczy żądania zwrotu tytułem nienależnego świadczenia kwoty 8.440,08 zł pobranej tytułem opłaty manipulacyjnej, Sąd w tym zakresie powództwo oddalił jako nieuzasadnione.

Faktycznie bowiem kwoty takiej powodowie nie uiszcili na rzecz Banku, a jedynie taką kwotą zostali obciążeni w rozliczeniach z bankiem w ramach spłaty kredytu. Kwota ta została niejako „dopisana” do salda kapitału kredytu i miała podlegać spłacie wraz z pozostałą kwotą udzielonego kredytu. Fakt ten wynikał z treści dokumentu przedstawionego przez powodów wraz z pozwem, tj. zestawienia spłat sporządzonego przez Bank na wniosek powodów. W pozycji z dnia 27.09.2010r. w kolumnie drugiej od prawej „wyplata transz / opłaty dodane do salda kapitału w PLN” dodano kwotę 7.975,26 zł, a następnie z dnia 24.09.2013r. – 8.920,49 zł, zaś w dniu 26.11.2013r. anulowano część opłaty manipulacyjnej – 8.455,67 zł. Faktycznie dodano do salda kapitału 8.440,08 zł, tj. 7.975,26 zł + 8.920,49 zł – 8.455,67 zł = 8.440,08 zł (k. 52v. – 53v.). Natomiast wszelkie wpłaty dokonywane przez powodów zostały ujęte w kolumnie trzeciej od strony prawej tego zestawienia „Razem w PLN” (k. 52 i n.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził na rzecz powodów łącznie kwotę 366.208,18 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 22 lipca 2020 r. do dnia zapłaty.

Co do daty, od której powodom należą się odsetki ustawowe za opóźnienie, w pełni zasługiwała na uwzględnienie ich argumentacja zawarta w pozwie, iż w związku z wystosowaniem do pozwanego wezwania do zapłaty doręczanego mu dnia 7 lipca 2020 roku, co najmniej od dnia 22 lipca 2020 roku pozostawał on w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia, jako że roszczenie staje się wymagalne bezzwłocznie po wezwaniu wzbogaconego do wydania korzyści.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt I wyroku, uwzględniając powództwo w przeważającej części.

W zakresie roszczenia obejmującego opłatę manipulacyjną co zostało przyznane również przez stronę powodową opłata ta nie została nigdy fizycznie uiszczona przez powodów, dlatego też nie należy się jej zwrot. Kwoty te powiększały jedynie saldo kapitału, a z żadnego dokumentu nie wynikało ich rzeczywiste przekazanie na rzecz pozwanego.

W związku z powyższym Sąd ustalił należność na rzecz powodów pomniejszając kwotę przez nich dochodzoną w pozwie o kwotę wskazywanej opłaty manipulacyjnej i oddalił w tym zakresie powództwo, o czym orzekł w punkcie II.

W punkcie III wyroku Sąd obciążył pozwanego w całości kosztami postępowania na zasadzie art. 100 k.p.c., jako stronę przegrywającą postępowanie, a jednocześnie wobec faktu, iż powodowie ulegli w niewielkim stopniu (2,2%).

Na zasądzoną na rzecz powodów łącznie kwotę 11.817 zł składała się opłata od pozwu w kwocie 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – radcy prawnego, w kwocie 10.800 zł (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych), oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

SSO Eliza Nowicka-Skowrońska

## ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Eliza Nowicka-Skowrońska